

Saltsjöbadens friluftsbad, herrbadet

Antikvarisk kontroll vid restaurering, Saltsjöbadens friluftsbad,
herrbadet, Boo socken, Nacka kommun, Uppland

Niss Maria Legars
Kersti Lilja
Rapport 2006:27

Saltsjöbadens friluftsbad, herrbadet

Antikvarisk kontroll vid restaurering, Saltsjöbadens friluftsbad,
herrbadet, Boo socken, Nacka kommun, Uppland

Niss Maria Legars
Kersti Lilja
Rapport 2006:27

Rapporten finns i PDF-format på adressen
stockholms.lans.museum

Omslagsbild: Lp 2010-0071

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133

Nacka 2010

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	7
Administrativa uppgifter	7
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	7
Utförda åtgärder	8
Avvikelser från arbetshandlingar.....	9
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	9
Övriga handlingar med relevans för ärendet.....	9

Sammanfattning av utförda åtgärder

Herrbadet på Restaurangholmen har genomgått ombyggnad och restaurering. Arbetena har utförts under åren 2005 och 2006. Den antikvariska slutbesiktningen har utförts 2009 samt 2010. Fastighetsägaren/byggherren JM AB har fått statligt byggnadsvårdsbidrag för åtgärderna.

Restaureringen har omfattats av förstärkning av stomme och bjälklag, byte av rötskadade virkesdelar, rekonstruktion av entré med kolonnuren pergola, om- och tillbyggnad av några av övervåningens omklädningshytter till samlingslokal, ny plåttäckning på taken samt målningsarbeten.

Arbetena har utförts av JM Entreprenad AB med underentreprenörer. På uppdrag av byggherren, JM AB, har Nyréns arkitektkontor varit antikvariskt sakkunnig vid arbetena. Stockholms läns museum har på uppdrag av länsstyrelsen i Stockholms län utfört antikvarisk kontroll avseende bidragsdelen.

Administrativa uppgifter

Objekt: Saltsjöbadens friluftsbad, herrbadet

Socken: **Fel! Hittar inte referenskälla.**

Kommun: Nacka

Landskap: Uppland

Arbetshandlingar: Nyréns arkitektkontor, 2004-05-24

Länsstyrelsens beslut: 2005-11-24 samt rättelse 2005-12-14, beteckning: 434-04-74018

Byggherre/beställare: JM AB

Bygglédare/arkitekt: JM AB

Konsulter: Nyréns arkitektkontor, Urban Nilsson

Generalentreprenör: JM entreprenad AB.

Underentreprenör: Måleri: Timblads måleri. Plåt: Svea plåt.

Antikvarisk kontrollant: Stockholms läns museum, Kersti Lilja.

Byggnadstid: 2005 – 2007.

Antikvarisk slutbesiktning: 2009 samt 2010

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Friluftsbadet på Restaurangholmen vid Baggensfjärden i Saltsjöbaden består av två kallbadhus med ett mellanliggande utomhusbad. Dambadhuset från år 1916 ritades av arkitekt Elis Kjellin och är en träbyggnad med tre byggnadslängor, innehållande badhytter samt gångdäck. Ovanpå längorna finns ett soldäck.

Herrbadhuset ritades av Torben Grut år 1925 som första etapp i en planerad simstadion av storslagna dimensioner. Arkitektens ursprungliga intention var en grekiskinspirerad sportbadsanläggning, bestående av två v-formade badhus, ett för herrar och ett för damer. Mellan de båda byggnaderna hade arkitekten planer för en konkav amfiteater med pelarförsedd fondvägg ut mot vattnet. Detta kom dock aldrig att realiseras.

Herrbadhuset har ett entréplan och ett souterrainplan närmast vattnet samt ett soldäck högst upp. Arkitekturen är 1920-talsklassicistisk med balustradförsedda gallerier uppburna av kolossalordningar, innanför vilka rader av badhytter sträcker ut sig i en A-formad plan. Gallerierna flankeras av hopptorn.

Under senare år har även Dambadet restaurerats och badhusens grundläggning har setts över och åtgärdats. Arbetena har utförts med hjälp av byggnadsvårdsbidrag från Länsstyrelsen i Stockholms län.

Utförda åtgärder

Snickeriarbeten

Badhusets ursprungliga entré med kolonnuren pergola har rekonstruerats efter originalritningar av Torben Grut. Några av övervåningens omklädningshytter har byggts om till samlingslokal.

Dörrarna till hytterna på bottenvåningen har nedmonterats och hytterna har gjorts öppna. Hela dörrar har flyttats till hytterna på våning 1 trappa, vilka alla har försetts med dörrar. Den nybyggda delen, samlingslokalen, på våning 1 trappa har försetts med öppningsbara hyttedörrar framför glasade dörrar.

Stomme och bjälklag har förstärkts. Rötskadade virkesdelar har ersatts med nya. Ursprunglig, felfri träpanel bibehölls medan rötskadade delar av panelen samt delar med fel dimensioner ersattes med lockpanel likt ursprunglig.

Målningsarbeten

Nyréns utförda färgarkeologiska undersökning har tillsammans med Gruts bevarade måleribeskrivningar givit en tydlig bild av herrbadets ursprungliga färgsättning vilken nu har återskapats.

Fasad av stående panel mot holmen har tjarats, medan byggnadens fasader mot vattnet målats med linoljefärg (Engwall & Claesson). Flera av ytorna har före ommålning skrapats trärena då färglagren var tjocka.

Tak- och plåtarbeten

Äldre befintlig takplåt har ersatts med ny plåttäckning. Takfallen under trätrallarna liksom tillbyggnadsdelen har täckts med fabriksmålade bandplåt av fabrikatet Prelack Nova.

Tornens tak, taken till de två utbyggnaderna samt övriga synliga ytor, vilket även innefattar kant utanför soldäck, har skivtäckts med galvanisjord plåt. Plåten skall platsmålas om fem år, enligt Nyréns framtagna åtgärdsbeskrivning.

Stuprör och hängrännor har ersatts av dito med skarpa vinklar. Dessa är behandlade med prelelack Nova i kulör nära den crèmevita fasadpanelens kulör.

Övrigt

Nytt smidesräcke har ersatt tidigare räcke vid stentrappan i badhuset.

Avvikelser från arbetshandlingar

Mot östra ytterfasaden, har ett nytt däck med räcke uppförts.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

I samband med slutdokumentationen kunde läns museet konstatera att linoljefärgen släppt på flera ställen, särskilt på räcket var detta märkbart. Orsaken till detta var bl a stt målningssrbetet genomfördes under senhöst, vid fuktig väderlek. Arbetena är i övrigt väl utförda och i enlighet med länsstyrelsens beslut och antikvariska krav.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

Antikvarisk förundersökning 2001-12-01, Nyréns arkitektkontor AB. Förundersökningen innehåller färgarkeologisk undersökning fotodokumentation samt uppmättningsritningar.

Åtgärdsbeskrivning, Bygghandling 2004-05-24, Nyréns arkitektkontor. Saltsjöbadens friluftsbad på restaurangholmen, Saltsjöbaden, Nacka.

*Bildbeteckning: Lp2006-0387. Herrbadet före arbetena. Foto från nordväst.
Foto: Kersti Lilja 2006.*

*Bildbeteckning: Lp2006-0388. Herrbadet före arbetena. Foto från sydväst.
Foto: Kersti Lilja 2006.*

*Bildbeteckning: Lp2006-0389. Herrbadet före arbetena. Foto från öster.
Foto: Kersti Lilja.*

*Bildbeteckning: Lp2006-0390. Herrbadet under arbetena. Foto från väster.
Foto: Kersti Lilja 2006.*

*Bildbeteckning: Lp2006-0391. Herrbadet under arbetena. Foto från norr.
Foto: Kersti Lilja 2006.*

*Bildbeteckning: Lp2010-0070. Herrbadet efter renovering. Foto från nordväst.
Foto: Niss Maria Legars 2010.*

*Bildbeteckning: Lp 2010-0071. Herrbadet efter renovering. Foto från sydväst.
Foto: Niss Maria Legars, 2010.*

*Bildbeteckning: Lp2010-0072. Herrbadet efter renovering. Foto från sydost.
Foto: Niss Maria Legars, 2010.*

*Bildbeteckning: Lp 2010-0074. Herrbadet efter renovering. Foto från sydost.
Foto: Niss Maria Legars, 2010.*

*Bildbeteckning: Lp 2010-0073. Herrbadet efter renovering. Foto från söder.
Foto: Niss Maria Legars, 2010.*

*Bildbeteckning: Lp 2010-0075. Herrbadet efter renovering. Foto från söder.
Foto: Niss Maria Legars, 2010.*